

Fari' Ekba Murq'a Bilinuk'h
Eritrea/Hodde
ዲሞክራሲያዊ ውድብ ብሄረ ብሌን
ኤርትራ/ሆደ

ፋሪዕ እክባ ሙርቋ ብሊኑኸ
ኤርትራ /ሆደ
التنظيم الديمقراطي لقومية
البيلاالأترية (هودي)

Democratic Organization Blin Nation of Eritrea/Hodde

መበል 44 ዓመት ዝኸሪ ሰማእታት ህዝቢ

ዖናን በስግዲራን።

መዓልቲ ዝኸሪ ሰማእታት ሰላማዊ ህዝብታት ኤርትራ ኣብ ግዜ መግዛእቲ ብፍላይ ከኣ ህዝቢ ዖናን በስግዲራን ኣመልኪቱ ዝወጸ ፍሉይ ጽሑፍ።

ሰላም ቅሳነት ራህዋ ምዕባለ ክህሉ ወትሩ ግዜ ናይ ዝኸነ ሰብ ድለት'ዩ።ካብ ሰላምን ቅሳነትን ዝረብሑ ከኣ እቶም ብባህሪም ደላይቲ ሰላም ዝኸኑ ወጹዓት ህዝቢታት እዮም።ኣብ መንጎ ዓማጽን ተዓማጽን ናይ ረብሓ ፍልልይ ስለ ዘሎ፡ ኩሉ ግዜ ረጽሚ ኣሎ። እቶም ዓመጽቲ ኣይልታት ረብሓታቶም ንምሕላው ብቐጻሊ ኣብ ልዕሊ ህዝብታት ኸኖት ምእዋጅን ወራራት ምክያድ ነቲ ህዝቢ ኣንበርኪኹም ክገዝኡ ኣደ ካብቲ ብቐጻሊ ዘክኣይድዎ ዝበናዊ ትርእዮ እዩ። እዚ ሎሚ ሒዝናልኩም ቐሪብና ዘለና ጽሑፍ ቅድሚ ኣርባዓን ኣርባዕተን ዓመት ብመግዛእቲዎ ስርዓት ሃይለስላሴ ኣብ ልዕሊ ሰላማዊ ህዝቢ ብሌን ኣብ ዖናን በስግዲራን ዝተኸየደ ኢ-ሰብኣዊ ጃምላዊ ህልቂት ኣቢርናን ምዝካር ዝግለግሎም ዩ።

ዝተበደለን መሰሉ ዝተሓደገን ህዝቢ መግዛእቲን ምዝመዝን ምስ መረር ድሕሪ ዝተውሰነ ናይ ሙጉሩ ምራም ግዜ፡ መሰላይ ክብረይ ረብሓታቲይ ኣሕሊፊ ኣይህብን ብምባል ኣንጻር ዝሄዱትን ዓመጽትን ክለዓል መጻኢ ዕድሉ ባዕሉ ክውሰን ካብ ምብጋስ ኣይተርፍን። ዓውቱ ድማ ኣየጠራጥርን።

ንጉሳዊ ስርዓት ሃይለስላሴ ናይ ኢትዮጵያ ግዝኣት ንምስፍሕ ብሸም ኢትዮጵያ "ናይ ኣፍደገ ባሕሪ የድልዎ" "ብታሪኽ ኤርትራ ኣንቲ ዘይትፍለ ኣካል ዓባይ ኢትዮጵያ እያ" ኢሉ፣ ብሓያላን መንግስታት ብዝተገኙሉ ዘይሕጋዊ ዲፕሎማሲያዊ ጉልባብ መሬት ኤርትራ ወሪሩ ቶቆጸጸሩዎ። ንህዝቢ ኤርትራ ንምምብርካኽ ዝሕግዞ ዘመናዊ ሰራዊት ሃኒጹ ኣጽዋራት ሸሚቱን፡ ዓለምለኸዊ ናይ ምስፍሕፍሕ ኣይልታት ብዝሃብዎ ወተሃደራውን ቐጠባውን ተነቡቱ ንኤርትራ ክርግጽ ዝተሃንደደ።

ሰራዓት ሃይለስላሴ ቅኑዕ ሕቶ ኤርትራዊ ሃገራዊ ናጽነት ክቐበልን ክምልስ ይትረፍ። "ኤርትራ መሬታ እምበር ህዝባ ኣየድልየናን" ዝብል ቁሊዕ ናይ ምጽናት ፖሊሲ እዩ ተኸቲሉ። ነዚ ንምትግባር ድማ ኣጋይን ክራማትን ቀትርን ለይትን ከይፈለየ ህዝቢ ኤርትራ ንምምብርካኽ ዘይኣሎም ተንኮልን ዘይገበሮም ግፍዲታትን ኣይነበሩን። ብሰንኪ እቲ ዝተፈጸመ ታሪኽዊ ዝበን ድማ ዝሰፍሖ ክፍሊ ህዝቢ ኤርትራ ናብራ ኣሲምዎም ኣደዳ ጥሜትን ስደትን ምዝባልን ስራሕ ምስኣንን ኮይኑ። ጭቆና ኣብ ዘለወሉ ቐጻሊ'ውን ኣሎ።

እቲ ኣብ ከተማታት ኤርትራ ንሃገራዊ መሰል ንምጥባቕ ዝጀመረ ብሓረካ(ማሕበር ሸውዓተ ዝፍለጥ) ህዝባዊ ተቃውሞ፡-ብዑሱባት ዘውዳዊ ስርዓት ተፈሪ ተጻብኦ ስለ ዝተገነፎም፡ ንበረኻታት ብምኻድ ተቃሊሶም። ድሒሩ ድማ እቲ ቃልሲ ብተጋድሎ ሓርነትኤርትራን እዩ ቀጸሉ። ሰውራ ኤርትራ ህዝባዊ ደገፍ ስለዝነበሮ ዘውዳዊ ስርዓት ሃይለስላሴ ብኣግኡ ብዕሸሉ ኪድምስሶ ብጻዕቂ ተንቀሳቂሱ፡ ነዚ ቅነዕ ህዝባዊ ቃልሲ ከገትኦ ብዘይምኽኣሉ "ዓጾ ዓጾ ንማዕጾ"ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ዓበይቲ ግህሲታት ኣብ ምፍጻምዩ ኣድሂቡ። ነዚ ንምትግባር ብብግዝይኡ ተምክሮ ዘለዎም ኡሙናት ዓበይቲ ጀነራላት ከም ጀነራል ተሾመ እርገቱ ህዝቢ ከነበርክኽ ይልእኽ ነይሩ። ንኤርትራዊ ተቃውሞ ብሓፈሻ ንተ.ሓ.ኤ ድማ ብፍላይ ንምድምሳሰ "ዓሳ ንመሓዝ ባሕሪ ምንጻፍ" ብዝብል ባርባርዊ ትምክሕቲ ኣብ ምዕራባዊ ቆላታት ኤርትራ ብፍላይ ከኣ ንከባቢሰንሒት እቲ ሰውራ ከረን ከይኣቱ ብኣጀንዳ ንህዝቢ ከጽንት ተበጊሱ።

ጀነራል ተሾመ እርገቱ ብሰራዊት ጽነዕ ሓለዎ ተገሩሉካብ ኣሰመራ ንከረን ገጹ ከንቀሳቀሰ ምኻኑ ካብ ውሽጣዊ ስሩዓት ተ.ሓ.ኤ ኣበረታ ተመሓሰሊፉ፡ኣብ'ቲ ግዜቲ ኣብቲ ከባቢ ዝነበሩ ተጋደልቲ ኣብ ከባቢ ባልዎ ካብ ዲላበርዕድ 5ተ ኪ.ሜ ኣድብዮም ብምጽናሕ ሃንደበታዊ መጥቃዕቲ ብምፍጻም ቀቲሎም። ብሞት'ቲ ጀነራል ዝተቐጥዑ ሰራዊት፣ ንህዝቢ ኤርትራ ዓቢ ዋጋ ክኸፍልዎ ሙጺኖም ይፍክሩ ነበሩ። እቲ ምቕታልን ምዝራፍን'ኳ ሓንቲ መዓልቲ ኣየዕረፉን። ኣብ መላእ ኤርትራ ብፍላይ ኣብ ገጠራት ባርካ፣ ሰምሃር፣ ደንክል፣ ሳሕል፣ ሰንሒት ከምኡ ሓምሴን፣ ሰራዮ፣ ኣኮሎጉዛይ፣ ኣብ ራዕድን ፍርሕን ይነብር ነይሩ። ኣብ ከባብ ከረን ንዝነበራ ዓድታት ብጃምላ ምርሻን ብሳንጃ ምሕራድን ብሓዊ ዝውቶምን ግራውቶምን ምሕራር ንብረት ምዝራፍ ልሙድ ኮይኑ ኔይሩ።

ጦር-ሰራዊትብ 30 ሕዳር 1970 ዓ.ም ልክዕ ቅድሚ 44 ዓመት ካብ ከተማ ከረን ዝተበገሱ ንሩባ ዓንሰባ ጸልማትተሸፊኖም ናብ መሬት ሰኹነይቲ20 ኪ.ሜ. ካብ ከረን ሪሒቐ ዝርከብ ቦታ ብመደብ ህዝቢ ንምቕታል ወፈሩ። ሩባ ዓንሰባ ሰጊሮምድሕሪ ምሕዳር ጋሕጋሕ ንግሆ ደሓን ኣሎና ዝብል ህዝቢ ሓደጋ ወረድዎ። ንኹሉ ናብ ማሕረሱን መጓሰን ክኸይድ ንዝሸገሸብ ዝነብረ ቆልዓን ሰበይትን ኣረጋውያንን ከይተረፉ ኣብ ሓደ ቦታ ብምእካብ ማይ ይኹን መግቢ ከይሃቡ ከርዲኖምም ወዓሉ። ሃዲሞም ንካልኣት ከይሕብሩ ድማ ብጥብቂ ሓለዎ ተገሩሎም ወዓለ። እቶም ጦር-ሰራዊት ብተደጋጋሚ ዝብልዎ ዝነበሩ፣ "ንሰኻትኩም ንወንበድዮ (ጀብሃ) ትሕግዙ ትዕንግሉ ትሓብኡ፡ ንሰኹም ባዕልኹም ወንበድዮኹም፡ ካብቶም ንሰኹም ትቅልብዎም ሸፍታ ፈሊና ኣይንርእየኩምን ኢና" ክብሉ ክህድድዎም ወዓሉ። ህዝቢ ክምህለልን ክልምንን ምፍትሒ ክረክብ ኩሉ ሰላማዊ ዝገብሮ ይገብር ኔይሩ። ነዚ ናይ ህዝቢ ብኸያትን ጸገምን ዘይግድሶ ክቀትል ዝወፈረ ወተሃደር "ኣብ'ዚ ከባቢ ነፈርቲ ክድብድባ ስለዝኮና ኣብ መስጊድ" እተዉ ዝብል ምኽርን ሓይል ተሓዊስዎ ኣብ ምስጊድ እታ ዓዲ ኤእተዎም። ኩሎም ምስ ኣተው ኣብ ኣፍ ምስጊድ ብሚትሬስ ብምሳኹቲ ብዝተፈላልዮ ዓይነት ብረትን ቦምባ ኢድን ተሳሃልዎም። እቲ ክፍዒ ክሳብ ክንደይ መሪር ከም ዝነበረ ንምብራህ ኣብ ማእከል ሬሳታት ሓደ ቆልዓ ብዕድል ዝደሓነ ጡብ ኣዲኡ ክጠቡ ዝተረከበ ኣሎ። ብዘይ ምሕረትብግፍዒ ዝሞልኦ ኣገባብ ልዕሊ 120 ሰባት ተቀማጦ በሰግዲራቆልዓን ኣዴታትን ኣረጋውያን ከይፈለዩ ኣጽኒቶምም። ኣብ ምስጊድ ኤእቲኻ ምቕታል'ውን ናቱ ፖሎቲካመግለጺ ኔይርዎ። ክሳብ ሰብዓታት ንሰውራ ኤርትራ "እሰላማዊ" ክብልዎ ካብ

ህዝቢ ክርስትያን ከንጽልዎ ፈቲኖምዮም። ንህዝቢ ኤርትራ ግን መስጊድን ቤተ ክርስትያንን ክልቲኡ ቤት ኣምላኽዮ። ገዛእቲ እምነት ከም ዘይብሎም ህዝቢ ኤርትራ ቀዲሙ ስለ ዝፈለጠ ሓድነቱ ኣደልዲሉ ተዋጊእዎም ብኣልማማ ምጽናት ከኣ ኣየቋረጸን፤በዚ ኣጋጣሚ ዚኣብወኪድባ ሰንበት መዓልቲ ካብ ቤተክርስትያን ንዝወጹ ሰላማዊ ህዝቢ 80 ሰብ ከም ዝቀተለ ይዝክር።

እቲ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ በስክዲራ ዝፈጸምዎ ኣረመናዊ ተግባርቀጸሉ ናብ ኩሉ ሊሒሙዮ። ያና ካብ ከተማ ከረን ክልተ ኪሎ ሜትር ርሒቃ ትርከብ ዓዲያ።ነበርቲ ያና ፈተውቲ ስራሕ ጸዕራማት ህርኩታት ሓረሰቶት እዮም ነሮም። ያና ዓባይ ዓድን ታሪኻዊት ቦታ ህዝቢ ብሌንንያ።ካብኩሉ ያና ሓንቲ ካብተን ኣገደሰቲ ቁልፊ ናይ ከረን ከኣያ።ካብ ከረን ንገድሊ ዝኸይድን ዝኣቱን ሓበረታን ሰብን ሰንቅን መድሃኒትን ስለ ዝነበረት ንተጋደልቲ ኣገዳሲት ዓዲያ ነራ።ወተሃደራውን ጸጥታውን ትካላት ንያና ካብ ገጽ ምድሪ ክድምስሰዎ መድብ ከም ዝነበሮም ኩሉ ዝፈርሆሓቂ እዩ ነሩ። ህዝቢ ያናን ከባብን ነዚ ኹሉ እናፈለጠ ንዕላማኡ ጽንዓትን ተወፋይነትን ዘርኢ ዝነበረ ልዕሊ ተጋዳላይ ዝተጋደለ ህዝቢዮ።

ያና ካብ ፎርቶ ከረን ሓምሸተ ኪ.ሜ. ሪሒቓ ዝተደኮነት ታሪኻዊት ዓዲያ። ቅድሚ ገለ ኣዋርሕ በቶም ወተሃደራዊ ኣዘዘቲ "ኩለን ዓድታት ኣብ ሓደ ንጸጥታ ዝቀረበ ቦታ ይተኣከባ" ዝብል ኣዋጅ መሰረት ኣብ ከባቢ ዓዲ ያና ዝርከባ ዓድታት ኣብ ያና ክእከባ ገሮም። ቅድሚኡ ዝነደዳ ዓድታት ብስክዲራን፣ ፋቲዳ፣ ግብሲን፣ባንቢን ዳርጋ ጠቕሊለን ኣብ ያና ኣትዮን ነረን።ኣብ ምድሪ ብሌን ታሕሳስ ዳርጋ እኸሊ ኣትዮ ንመርዓን ካልእ ህዝባዊ ባዓላትን ተስካር ዝግበረሉ ወርሒ እዩ። ብፍላይ ሸው ሰሉስ መዓልቲ ክልተ ተስካር ነሩ ይበሃል። ብሓቂውን ያና ሸው መዓልቲ ግደፍዶ ደቂ ዓዲ ካብ ካልእ ከባቢ ዝመጽኡ ኣጋይሽ ነሮም እዮም። እቲ ህልቂት ሰሉስ ብዕለት 1 ታሕሳስ 1970 ዓ.ም ስለ ሰኾነ ብብሄር ብሌን "ሰሉስ ጸላም መዓልቲ" ተባሂላ ትዝክር። ካብ ሰዓት ሸድሸተ ብከቢድ ብረት ካብ ፎርቶ ከረን ንያና ዕላማ ዝገበረ ብዘይምመቕራጽ ክሳብ እታ ዓዲ ካብ ሱራ ትድምስሰ ደብደብ ተኸይዱ። ጸኒሑ ከም ሓደ ናይ ጸላኢ ታባ ዝድምስሰ እግረኛ ሰራዊት ነቲ እግርን ኢድን ዘይነበሮ ብሳንቫን ጥይትን ደጊሙዎም።ነዚ ተኸላኸሊ ህዝቢ ስለ ዝቀተሉ ዝነበረ ፈኸራን ዕላልን ሰራዊት ኢትዮጵያ ንልቢ ኩሉ ብሄር ብሌንን ህዝቢ ከተማ ከረንን ዘድረቐዮ። ድሕሪ ነጻነት ኣብዚ ዝሃለቐ ህዝቢ ክቆጸርን ያና ደጊማ ክትህነጽን ዝነበራ ዝዘከራ የሎን። ካብዝን ካብትን ዝተረኸበ ጸብጸብ ግን ካብ 800 ክሳብ 1000 ዝግመት ሂወት ክኸውን ከሎ ንብረትን ዝሰዓቦ ድኸነትን ሰደትን ውርደትን ከየልዓልካዮ። እቲ መደብ ንኹሉ ከባብ ከረን ክሳብ መሬት መንሳዕ ሓባብ በጁክ ካልእን ኣኪብካ ብጥይት ምቅታል እዩ ነሩ።ሳላ ዓባይቲ ዓድን ናይ ሃይማኖት ሓለፍትን ግብረ ሰናይ-ማሕበራትን ዘካየድዎ ዘይሕለል ናይ ምትህድዳእ ጸዕሪ ክድሕኑ ኪኢሎም። እዚ ህልቂት እዚ ኢትዮጵያ ክትዓብጦ ወላ እንተፈተነት ደም ንጹሃት ደፊሑ ንደገ ተቐሉሉዮ። ንመጀመርያ ግዜ ኣተን ፍሉጣት ናይ ዜናማዕከናት ከም ቢ.ቢ.ሲ ሶት-ኣልዓረብን ብሰፍሑ ኣቃሊሑ ንኣየን።እቲ ኣብ-ኣፍሪቃውያን ሕያዋይ ንጉስ ኣንዳተባህለ ዝዝመረሉ ዝነበረ ንጉሰ-ብግፍዕታቱ ኣብ ቅድሚ ማሕበረሰብ ዓለም ተቃሊዑ።

እዚ ናይ ያናን በስክዲራን ጃምላዊ ህልቂት ኣብ ሓደ ግዜ-ብስፍሑ ዝተፈጸመ ብምኻኑ ንዝክሮ ኣለናድኣንበርእዚ ኢ-ሰብኣዊ ግፍዓዊ ተግባራት'ዚ ድሕሪኡ ኣብ መላእ ኤርትራ

አብ ከተማታት ከይተረፈ ዝደጋገም ተርእዮ ኮይኑ ዩክሳብ ካብ መሬትና ተሳዒሩ ዝወጽእ ቀጺሉ'ዩ።

እዚ ቅድሚ 44 ዓመት ዝተፈጸመ ጃምላዊ ህልቂት ሎሚ መዓልቲ ከንዝክር ቀንዲ ምኽንያት ብቀንዱ እቲ ህያው ታሪኽ ህዝቢታት ዖናን በስግዲራን ከምኡ ናይ ኩሉ ሰላማዊ ህዝብታት ህልቂት ተቀቢሩ ከይተርፍን፣ኩሉ እጃሙ ከገብር ንምዝኽካር'ዩ። ተጋዳላይ አብ ዕላማ ብድልዎቱ ዝወፈረ ስለ ዝኾነ ናቱ ዝኽሪ ከህልዎ ከሎ ናይ ሰላማዊ ህዝቢ ቃልስን መስዋእትን ከኣ ናቱ ዝኽርን ዝክርን ከህልዎ ይግባእ። ፋሺስታዊ ስርዓት ግህደፍ ነዚ ቅዱስ ዕላማ ከዝክርን ንወለዶታ ዝኸውን ዝኽሪ ክገድፍን ዘይሕሰብ'ዩ። አብ ግዜኡ ዝሃልቕን ዝሰደድን ዘሎ ሰላማዊ ህዝቢ ይበዝሕ።ናይዚ ጽዑቅ መግለጺ ግርማ አሰመርም ወኪል መንግስቲ ኤርትራ አብ ሕቡራት መንግስታት ነቶም ብስንኪ አዕናዊ ስርዓት ህግደፍ ዝኸተሎ ዘሎ ፖሊስታት መሪርዎም፣ኤርትራ ገዲፎም ንዝሰደዱ ዘለው አብ ውሽጢ ሓደ ወርሒ ብናህሪ ምውሳኽ ካብ እንታይ ይነቅል ተባሂሉ ተሓቲቱ ንጋዜጠኛ ቮይስ አመሪካ አዝሃቦ መልሲ እኹል መርትዖ'ዩ።

ህልቂት ሰላማዊ ህዝብታት ኤርትራ ተረሲዑ ክተርፍ ኣይግባእን። ምኽንያቱ ዝፈጠሮ በሰላን ዘሰዓቦ ናይ ኣታሓሳስባ ጸቕጥንብግቡእ እንተዘይ ተፈቲሹን ተፈዊሱንብዕርቕን ብፍትሕን እንተዘይተደቢሱ አብ ዝቅጽል ወሎዶታት ቁስሊ ኮይኑ ንህላዌኣን ንምዕባሌኣን ክዕንቅፍ ክነብር'ዩ።

ካብዚ ብምብጋስ እዩ ደምክራሲያዊ ውድብ ብሄረ ብሌን ኤርትራ አብ ወርሒ ዓሰርተ አብ ዘካየዶ ማእከላይ ሸማግሌ ሰሩዕ ዓመታዊ ኣኼባኡ አብ ምሉእ ዓለም ዝነብር ህዝቢ ኤርትራአብ ነፍሲ ወከፍ ዓድን ኣውራጃን ብሄርን ሰላምዊ ህዝቢ ዝወደቁ ፈቲሹ፣ ከምመበገሲንዖናን በስክዲራን አብነት መዓልቲ ሰማእትታ ሰላማዊ ህዝብታት ወሲዱ ነዛ ታሕሳስ ኩሉ ዓመት ህልቂት ሰላማዊ ህዝቢ ዝክር፣ ብሸምዓን ብካልእ አገባብ ንደቕና ክነማሓላልፍን ዝተላበወ።

28-11-2014

ዘልኣልማዊ ዝኽሪ ንሰውኣትና!

ውድቕት ንፋሺስታዊ ስርዓት ህግደፍ!

ደምክራሲያዊ ውድብ ብሄረ ብሌን ኤርትራ

ሳይበር ኢድራሻና፣ BILINERITREA@GMAIL.COM

ሳይበር ውብና፣ WWW.BLINA.ORG